

CAPUT XXI.

De Arsenico & Auripigmento.

Historia I.

Mpl: D. Cl. W. Pr. Filiolus duorum circiter annorum
 Mense Augusto 1677. febris tertiana intermittente cor-
 repta fuit, in qua nihil periculosi animadversum fuit
 aliquando aliquot diebus intermisit, mox rediit, nullos certos
 typos observavit. 30 Mens. Aug. cum locum habitationis transi-
 rem febricitantem inveni cum inflatione ventris, non parum æ-
 stuantem & siticulosum: medicamentis congruis bibitis 14. sept.
 satis bene habuit, atque illum à febre vindicatum parentes cre-
 debant. Paulò post inordinatos æstus sæpius passus cum siti,
 & licet subinde bene habere videbatur, nihilominus cada-
 ver redoluisse matri videbatur: nunquam noctu nisi intra bra-
 chia D. Parentis dormivit. Febris quæ pridem periodos ter-
 tianæ intermittens exquisitè observavit & aliquot diebus pla-
 nè intermisit, postea prorsus anomala erat, nec ulli typi animad-
 verti poterant: nunc enim continua nunc intermittens, sine ullo
 typo, videbatur. A die 1. Octobr. ft. n. valde sitiit duravitque
 ad mortem usque. d. 4. Octobr. mane catarrho cum magna an-
 xietate & suffocationis metu corripitur, venter inflatur; dantur
 syr. pector. cum aq. prophylact. Barbett. à D. Simone Schmidt Chi-
 rurg. præstantissimo unde vomuit, venter detumuit: vomitus con-
 tinuavit 5 & 6. Octobr. sudor subinde frigidus emanavit, signa
 torminum dedit, multum tulsiit, non convellebatur: aliquando
 diarrhoeam patiebatur, unde venter detumuit amplius: tum quo-
 que subinde singultiit, valde sitiit, æstuavit. d. 7. Oct. D. Schmidt
 dedit lap. bez. Hoc mane D. Mater parabat aq. cordial ex Ci-
 namom.

namom. in aq. coct. add. Sacharo: singulari Dei providentia D. Maritus aliam ob causam hypocauftum ingreditur & aquam hanc per colaturam D. Conjugem alloquens, observat in fundo vasis aenei frustula candida instar lapillorum, & mox quid lapilli isti sibi velint, quærit? aiebat saccharum esse; pernegat ille, cum saccharum in calida statim solvatur: gustu acrimoniam percipit: D. Chirurgus vocatus protinus *Arsenicum Crystallinum* agnoscit: accersitur ancilla, puella 17. circiter annorum, ministerrita fatebatur se ante paucos dies frustulum *Arsenici* in vicino oppido W. precio à pharmacopœo redemisse; frustulum in atrio domus sub vase vinario occultatum ultro attulit, & postea ulterius puella se portionem *arsenici* contusi unam pulticulæ permiscuisse, alteram in aquam hanc coniecisse: puellum parum & vix quantum duo cochlearia capiebant, reliquum Filiam adultiorem & sororem natu minorem comedisse: falsa quoque est se porco d. 6. Oct. Vesperi aliquid arsenici escæ permiscuisse, qui mane mortuus in hara repertus fuerit, atque hac ratione didicisse venenum hoc vehemens esse: postea nec minis neque equaleo ab illa impetrari potuit num sæpius venenum hoc puello suggererit, præter illam vicem qua illud pulticulæ permiscuit. Antequam in vincula coniecta fuerat dicebat quoque puello aquam ex fungi & cobalti decoctione paratam ad muscas necandas, quandoque propinatam fuisse ab ancilla se adultiore, sed illam ad mortem inferendam, quod unice optarent, insufficientem fuisse, nam aliquando se ad misellum suffocandum manibus os occlusisse: unde tandem de *arsenico* cogitavit. Astantes observarunt muscas gustantes aquam cordialem, qua à multis diebus Puellus reficiendus erat, protinus mortuas fuisse, unde aquam hanc ex fungis paratam cordiali admixtam indubie coniciebant. Puellus post meridiem à sumpta pulticula valde æstuabat, sitiebat, singultiebat,angebatur: ludor frigidus emergebat: non vomuit: toto corpore rubicundus evasit &

maduit, in ore aphthæ abortæ sunt quæ primum albæ erant: postea nigricabant. Puella adultior & Media, sorores, quæ reliquum pulticulæ comederunt, statim vehementer vomuerunt ambæ; dedit ipsis *D. Schmid.* Theriacam andromachi, unde statim rursus & postea sæpius evomuerunt: Filia natu major simul vermem mortuum per os excrevit, suasi tunc cum *D. D. Screta* absens hunc pulv. Recipe pulv. antihectic. pot. ʒij. bez. min. C. C. phil. p.p. ann. ʒj. ms. F. p. f. Hujus pulv. ʒj. ms. cum aq. scabios. ʒiij. syr. violac. ʒs. ms. de hac mixtura tum puello tum puellis sæpe dabatur quantum cochl. j. capit. Item ʳ. butyr. rec. ʒis. sach. alb. ʒs pulv. memorati ʒj. ms. sæpe portiunculam N. M. magnitudine deglutiant. Bibant emulsionem Amygd. d. cum d. C. C. paratam: vescantur hordeato: nihil vini concedebatur. Filia natu major diligenti horum usu d. 14. Oct. st. n. extra periculum erat: minor nondum integre restituta erat, lingua adhuc tumuerat: sensim tamen postea his convaluit. Filiolus singulis horis pejus habuit, signaque lethalia invaluerunt sc. extremorum frigus cum sudore frigido, anxietate, indiciiis torminum, singultu crebro: nunquam vomuit post sumptam 7. Oct. pulticulam, ut 5. Oct. quo die *Sim. Schmidt* quoque venenum datum credidit; unde illum gravius à pulticula jejuno stomacho ingesta, puellas verò quæ evomuerunt mitius afflictas putat. Puellus sensim viribus magis magisque evanescentibus d. 9. Oct. vespere hora 7. expiravit. Dorsum statim post obitum lividum reddebatur. D. chirurgus aperto cadavere & dissecto ventriculo in ejus cavitate nihil nisi aq. cordialem reperit: ejus internæ tunice exulceratæ; hepatis pars dimidia grysea & quasi elixa: Pulmones inflati admodum atro livescientes; pectus aqua flava plenum: Colon totum & magna portio reliquorum intestinorum à gangræna atro rubentia erant: In corde, Liene & renibus nihil p. n. observavit.

Postquam facinus ancillæ veneficæ innotuit, carceri inclusa fuit.

fuit: interea disceptabatur, Num *arsenicum* causa mortis Puelli fuerit?

ICTus quidam persuasus potius centum nocentes dimit-
tendos, quàm unicum infontem vita mulctandum in dubium
vocavit, quod omnes credebant & res ipsa loquebatur: Putavit
ille necis causam fuisse febrim diuturnam: verum demonstraba-
tur febrim tertianam simplicem desiisse aliquot diebus, rediisse
autem febrim quandam nullos certos typos observantem &
prorsus anomalam, atque hanc quoque intervalla saepe aliquot
dierum habuisse, quam adscribebant domestici aquae muscas
necanti, puello nequiter suggestæ; quod Venefica non negavit
factum fuisse, non quidem à se, sed ab ancilla socia, idem con-
firmavit mors mulcarum subita, aquam cordialem dulcem o-
mnis acrimoniae expertem degustantium, atque equuleo subje-
cta fidem meruisse hac in re innocentem esse. Verum cum hæc
quoque febris nondum vires adeo exhausisset ut ipsi mors im-
putanda foret, D. Simon. Schmidt persuasus erat *arsenicum* à Ve-
nefica jam d. 40. Octobr. st. n. alimentis admixtum fuisse, cum
illud ad manus haberet, virulentiae in porco fecisset periculum
6. Octobr. & 4. Octobr. symptomata Puellus pateretur tali ve-
neno attribuenda.

Cum & hoc per tormenta iteratò tentata non fassa esset,
objiciebatur arsenicum causam mortis statui non posse, quo-
niam Puellus vix quantum duo cochlearia capiunt comederit,
sorores verò omnem reliquam comederint & nihilominus e-
vaserint. Itaque à Iudice loci supremo, Exc. D. D. Heinricho Secret.
à Zavorziz & mihi proposita fuit.

An Puellus duorum annorum ab Arsenico pulicula permixto & in
non magna quantitate sc. duorum cochlearium assum-
pto, antea valetudinarius enecatus fuerit?

Mm 3

Responsio

Responsio.

UT cunque Febres tertianæ intermittentes tutæ credantur & rarissimè lethales comperiantur, tenellæ tamen ætati in autumnò quandoque post errores, maxime in cibando, aut in medendo commissos, funestas fuisse observatum fuit. Puello isti diu febricitanti idem citra *Arsenici* culpam evenire potuisset, epota aqua muscas necante, cum plerunque hæ aquæ fiant fungis quibusdam & cobalto, utroque venenoso, in aqua decoctis: & forte non negabitur liquorem hunc febrim anormalam, carnem depascentem, sitim intensam excitantem ac respiracionem difficilem reddentem effecisse, unde hepar semielixum & & cavum pectoris ob copiosum potum aqua plenum in cadavere repertum fuerit. Verum neutri mortis præproperæ causam adscribendam sentimus, sed *Arsenico* & quidem omnium funestissimo, sc. *Crystallino*: idque ob sequentes rationes: nam ut cunque prægressis diebus jam occulta malignitas in Puello, imprimis die 4. & mane d. 7. Oct. à D. Sim. Schmidt animadversa fuerit, non tamen ita de vita actum esse persuasi erant, ut post meridiem, qua certò constabat Puellum venenum *arsenicale* inglutuisse: protinus enim aderant signa lethalia sc. extremorum frigus cum sudore frigido, continuus singultus, summa virium prostratio & cætera non nisi supremum diem instare indicantia, frustraneis remediis deinde hæc singulis horis, imò momentis ita invaluerunt, ut illa d. 9. Oct. hora 7. vespertina sc. hora quinquagesima quinta mors seu exceperit, seu aboleverit. Tum symptomatum vehementiam tum inexpectatam & præproperam mortem *arsenico* de ferendam Anatome denique probavit: repertus enim fuit ventriculus erofus & excoriatus: totum colon & maxima pars reliquorum intestinorum gangræna

græna affecta conspiciebantur. Hæc non nisi *arsenici* effectus esse potuerunt, nam *arsenicum*, vi septica præ multis aliis valet; & licet aqua muscæ necans similem gangrænam efficere valuisse, hanc tamen neutiquam produxisse vel inde constat, quia diu post illam imbibitam evenit, atque impossibile fuisset Puellum tot diebus præsentē gangræna supervivere, cum robustissimos paucorum dierum intervallo perimat, ut observatur in herniis, si neglectis gangræna superveniat. Nec obstat quod puellus de pulticula parum delibaverit, sorores vero totum cacabum pulticula *arsenico* intoxicata plenum exhausserint citra vitæ jacturam: nam puellus vescabatur pulticula vacuo ventriculo, & inglutitum hac ultima vice detinuit ac ne micam quidem evomuit: sorores autem sanæ & robustæ pulticulam *arsenico* adulteratam ventriculo cibis impleto comederunt, & paulò post & sua sponte & theriaca Androm. sumpta iteratis vomitibus pulticulam cum *arsenico* ejecerunt, antequam roderet: si quid vero læsum fuisset, mitigari tamen à congruis medicamentis potuit, cum puello robustiores essent & arsenici spicula à cibo jam obtusa fuissent. Concludimus ergo & statuimus *Arsenicum* à scelerata manu porrectum misere Puellum interemisse, hisque bona fide attestamur.

Scaphusii d. 19. Octobr.

1677.

Joh. Jacob Wepfer M. D.
Phys. Scaphus.

Heinricus Scretà à
Zavorziz.

Hist. II.

Historia II.

Ex Communicacione *Exc. D. D. Joh. Jodoci Cysati Physici Lucernensis* optime meriti
d. 13. Januar. 1679.

Franciscus Cysatus filius ipsius, puer vegetus & obesus 1671. d. 20. Maij, vesperi horâ tertiâ, in horto suburbano domini *Avi* postquam prius tria poma pro merenda comederat, vescebatur mixtura ex *Arsenico Crystallino*, farina avenacea & nucleis juglandium, muribus vites arrodentibus destinata; post horæ quadrantem vomuit, expalluit cum extremorum frigore, emanante undique sudore frigido: cor fortiter palpitavit, artubus tremuit. Domum deportato statim crebro lac calidum infundebatur, quod protinus, sed grumofum, evomuit: saepius lactis potus repetebatur, quod semper in grumos concretum rejecit. Post repetitas lactis propinationes demum dedit lap. bez. cum congruo vehiculo, item el. Orvieran. Circa medium noctis instar mortui per quadrantem horæ & immobilis jacuit: reffectus aquis cordialibus & topicis sopitum excitantibus sensim convaluit. Ultra triennium postea, quotiescunque ventriculum paulo plus debito cibo oneravit, omnia assumpta evomere cogebatur: unde emaciatus & gracilior minusque agilis reddebatur: verum & hoc symptoma evanuit. Nunc optimè valet & robustus est. literis deditus surgit in magnam spem Celeberrimi domini Patris.

Historia III. IV. & V.

Ex Communicatione Ejusdem

Exc. D. Cysati.

DUæ Puellæ de *Arsenico crystallino* butyro permixto comedentes statim vomuerunt. *Exc. D.D. Cysatus* vocatus protinus laciteratis vicibus propinavit & postea Lap. bez. & El. orvietan: ambæ convaluerunt, nullo symptomate superstite hodieque sanæ vivunt. Alia puella similiter incautè devorato *arsenico*, toto die vomuit: neglecta per triennium morboſa supervixit ac tabida ex febris, cujus indolem nemo agnoscere potuit, tandem obiit.

VI.

Ex communicatione *Exc. D.D. Francisci Reinardi Physici & Senatoris Solodurensis gravissimi. d. 27. Maj. 1679.*

Filius ipsius trium circiter annorum, tempore autumnali post prandium improvide comedit de *Arsenico Crystallino*, nucibus minutim concisis mixto, ad mures enecandos in angulo conclavis seposito: quantum inglutierit, ignorabatur. Statim ab hac mixturâ comesta de ardore linguæ conquestus est, illamque longe exseruit: mater ad ignem hunc exstinguendum acinos uvarum recentium masticandos dedit, ignara mali & devorati veneni. Mox in lectum locabatur, statim indormivit atque expalluit; post 2. circiter horas ab assumpto veneno & somno inito expergefactus, nigra evomuit: expalluit cum frigore totius

Nn

intensio

intenso & summo languore. *Exc. D. Parens* statim ori butyrum rec. cum bezoar. miner. gr. v. indidit, quod deglutiit crebroque repetiit ad horam 10. vespertinam, adeo ut ultra drachmam bezoard. min. huc usque inglutierit: cum illud amplius deglutire non posset, infudit aquam theriacalem. Post decimam noctis huc usque frigidissimus primum circa fontanellam, seu circa concursum suturæ sagittalis & coronalis calere coepit; postea intoto corpore valde incaluit, imò æstuavit ad horam 12. diei sequentis, sine ullo tamen sudore. Integre convaluit, coloratio evasit, antea pallidus, optime habuit, vivitque adhuc sanus & vegetus.

VII.

Ex communicatione Ejusdem

Exc. D.D. Reinardi

Eodem mense Filiolus D. I. T. de simili mixtura *arsenici* & juglandium incaute comedit, ætate & viribus priori non impar. Parentes inconsultis Medicis theriacam androm. iteratis vicibus suggererunt. Verum frustra & sine ullo levamine symptomatum quæ patiebatur; nam quarta hora à comesto veneno expiravit.

VIII.

Ex communicatione Nob. D.D. Heinrici

Secretæ à Zavorziz.

Puellus undecim mensium matre natus ad iram pronus, quæ quum propter abortum, difficilem partum ac foetus mortuo

tuos bis de vita periclitaretur, nuper nostram implorans opem hunc infantem debito tempore salvū Lucina favente enixa est: hic per totum & quo auram exteriorem habebat, tempus satis sanus vegetusque vixit, nutrimenta tenellæ huic ætati convenientia semper ac lac maternum aliquamdiu cum appetitu sumsit, unde justum corporis membrorumque incrementum ac robur acquisivit. At quū præterlapsis aliquot diebus à matre culinam petente, ad fenestram supra scamnum in sedili poneretur, ibidemque forte fortuna asserculum pigmento librorum viridi, ex sandaracha ac glasto indico composito, infectum prehenderet, ac cum isto aliquamdiu luderet, nescio quo facto infans puellus illud ori admovit, ejusdemque angulum colore tinctū linxit, unde fere tota facies una cum lingua virore conspurcatur, quem quidem mater mox rediens, quoad potuit, abluebat; attamen quia aliqualem ejus partem infans jam deglutiebat, statim æstus ac sitis immanis cum appetitu omnino prostrato ac vomitibus frequentibus illum invasit: & quia hæc symptomata à dentitione ortum habuisse credidere, ideo post quartum demum diem me, ut medicam manum adhiberem, arcesserunt; ferre potuit remedium internum, & quæ prius statim post commissum errorem, profuissent, lac tepidum ac oleum amygdalinum dulce, nunc vix deglutita rejiciebantur; mixturæ etiam cardiacæ ac antispasmodicæ frustra datæ sunt, convulsiones enim ingravescentes omnem illi deglutionem interceperunt, à quibus & venter una cum stomachi regione & pectore quoque valde intumuerunt; per alvum glande prius solutam, copia foetidæ ac bilis colorem æmulantis materiæ ejecta fuit; ex ore autem una cum ingestis, gurgies blennæ tenacissimæ decoloris, nullis quod observari strigmentis cruentis maculatæ, prodit; vomitus externis itidem frustra, cum externa non succederent, compescere studui; spatio diei naturalis tres quatuorve aquæ mensuras ebibit, quam mox iterum vomitu rejecit; con-

fiones similiter omnes corporis partes magis magisque, nobilissima praesidia, eludendo, ita distorserunt, ut tandem sexto morbi huius venenati die expiravit, animaque tenella ac insons creatori suo reddita sit. Cadaver ob fonticas causas non dissectum est.

Historia IX.

NOb. D. J. H. H. J. U. L. Pr. E. Filiola nondum quinque annos nata. 1679. d. 23. Januarii sanissima extra aedes paternas in aliena merendam sumpsit: ad seram vesperam hilaris mansit & noctu petulantior, ut à Matre increpanda fuerit. Post septimam lectum petiit: circa undecimam noctis subito exclamare & ejulare coepit, ac imprimis de ardore intensissimo ab dominis conquesta est, accesserunt tormina, abdomen intumuit, vomuit, singultiit. d. 24. Januar. sursum deorsumque nigra foetidissima ex. revit. Ardor, tormina & singultus continuant cum siti intensissima, solum aquam petiit: omnia alia potulenta, item cibum & medicamenta respuit. Eadem patiebatur 35. anuar. supervenerunt convulsiones terribiles; quando cessarunt, vagiit & vermem mortuum evomit. Perrexerunt convulsiones, vomitus & dejectiones foecum nigrarum ad 27. Januarii, quo summo mane expiravit non sine suspitione clanculum suggesti veneni.

Hist. X.

FR. G. Filiolus quatuor annorum & filiola annum supergressa; utraque proles sanissima & facie rosea. d. 3. Mart. 1679 mane ante octavam pro jentaculo comederunt jusculum ex lacte, de quo

quo pridie in cœna sine ullo nocumento vefcebantur, nam tota nocte dormierunt maneque alacres erant. Circa decimam antimeridianam angi & vehementer vomere continuo cogebantur: Puella jam convellebatur simulque aliquoties alvum solvit. Ante undecimam vocatus statim lac aqua tepida dilutum cum ol. amygdal. dulc. sæpius propinavi: Puella avidè bibit, unde brevi vomitus, anxietas & convulsiones cessarunt ac quietior evasit: Puellus vix ad potum adigi poterat, unde vomitus vehementior ad primam pomeridianam continuavit: tandem precibus & pretio victus largiter bibit: evomit mox lac coagulatum cum muco partim pellucido & coloris experte, partim flavo. Anxietas multum remisit. Postea sumpserunt subinde quantum cochlear capit de hac mixtura: ℞ Aq. borrag. scabios. card. bened. ann. ʒis Bol. arm. or. T. S. or. ann. ʒij uni corn. fossil ʒj. L. bez. occid. ʒstab. man. chr. perl. ʒs. Puella hora 4. pom. subinde ridebat ac cum matre ludebat. Puellus adhuc quandoque vomuit; vegetior tamen erat: nunc erubuit. Puella post 6. vesp. rursus mucosa cum grumis lacteis evomit: Puellus bis grysea & spumea per alvum excrevit. Ante vomitum facies utrique plumbea quasi & frigida erat, frons sudore frigido maduit: à vomitu facies rubicundo colore suffundebatur & toto corpore incaluerunt. Post septimam pulsem ex lacte comederunt. Noctè mediocriter dormiverunt. d. 4. Mart. bene se habuerunt. Postea indies amplius convaluerunt citra ulteriorem usum medicamentorum. Puellus diu postea lac & omnia lacticia averlabatur: minus quam solebat appetiit, siticulosior erat ac macilentior reddebatur, alvinaque fæces diu summopere fœtebant. Puella extra lectum frequenter expalluit: suffulta nec stare nec incedere amplius voluit. Neglecto medicamentorum usu nihilominus convaluerunt vivuntque hucusque optime.

Excommunicatione Nob. D. Joh.

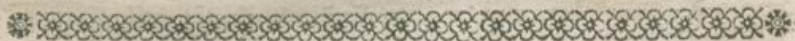
Conradi Pejeri.

Historia anatomica foeminae, vene-
no, ut ferebat suspicio,
peremptae.

Die 27. Decembris 1676. in Xenotrophio cum D. D. Matthaeo Hardero dissecui foeminam 25. ut existimavimus circiter annorum, pingui robustoque corporis habitu & magno praeditam, capillis fuscis aut ad nigros vergentibus & subcrispis. Moriebatur repente cum antea putaretur sana. Postquam enim noctu cum aliquot Gallis in eodem conclavi decubuisset, ab iisque potum quendam propinatum hauisset, posteris diebus in Xenodochium rediens de maxima praecordiorum angustia querebatur, pauloque post cruorem ex ore fundens vitam quasi suffocata finivit. Quoniam verò nec Medicus ad eam fuerat accersitus, ut opem ferret; nec adstantes symptomata & querelas ejus accuratè observarent, idcirco de morbi aut mortis genere non certo definire quidquam possumus: id tamen relatum nobis fuit, ipsam cordis angustiam & concussionem, atque adeo mortis culpam, in potum à Gallis propinatum rejecisse. Ut autem viscerum constitutionem nosse daretur, cadaver ejus dissecuimus: apertoque abdomine notavimus ventriculi dorsum & pylorum universum extrinsecus admodum fuisse infectum bile ex vesicula eò trans sudante, à qua etiam pylori fibrae jam corrodebantur. Idem ventriculus flatu plurimum distentus tumebat, qui ex eo facta incisione cum impetu erupit: intus continebatur amurca nigra, cruenta & mucosa. Crusta ventriculi villosa alicubi derafa & mucos interior omnis à parietibus deterfus

versus erat. Pylorus exacte fibris se constringentibus claudebatur. Intestina tenuia, nempe duodenum & ileum quatuor in locis prorsus rubicunda ac inflammata atque in gangranam prope conversa reperimus: eodem ferè modo, ut in Dysenteria fieri assolet. Hepar pulcrè admodum rubebat, nec vitii quidquam in eo animadversum est; nisi quod bilis in ejus vesicula valde acris & caustica videretur. Neque in reliquis abdominis visceribus labe ulla adparuit.

In Thorace Pulmones adhuc aëre semi-pleni extumescebant, proinde ut ultimo halitu aërem non omnem efflaverint. Iidem à sanguine stagnante & quasi sphacelato seu corrupto nigricabant. Invenimus quoque in sinistro pulmone lapillum seu calculum durum fabæ magnitudine. Cordis ventriculo dextro inerat Polypus crassus ex albo rubescens: reliquam pectoris & pericardij cavitatem implevit aqua turbulenta & sanguinea carniū loturæ similis, quantitate unciarum circiter octo. Præter hæc nihil amplius investigare vacabat. Advertimus insuper cruorem in vasis sanguiferis plane atrum ac velut adustum fuisse. Partes generationi dicatas seorsim postero die in ædibus Exc. D. D. Harderi examinavimus, quas tamen nullo laborasse vitio comperimus. [Ovula in his manifestè conspici potuerunt, quibus uterque Testiculus scatebat. Tubarum extremitates patebant laciniis plurimis ornatae: flatus immixtus per eas in uterum more penetravit eumque distendit. Cavitati uteri nil nisi muci paucillum inerat. Orificium internum hiabat.]

Hist. XII.

CAnis invito Domino vescebatur sebo, cui *Arsenicum* permixtum erat, d. 15. Jul. 1676. d. 16. Jul. mortuus. Doct. D. Alexander.

Alexander Stokarus Φιλιαργος cadaver aperuit. Circa stomachum in ventriculo superficiem rubram & inflammata inuenit, ibique ventriculi tunicas tenuiores debito: In fundo stagnavit amurca vappæ similis, foetida, cui sævi conglobati frustula immiscebantur. In fundo ventriculi & circa pylorum nullum inflammationis vestigium vidimus. Intestina tenuia tribus in locis perforata erant, duobus in locis perforata ut facile faba transmitti posset: alibi ulcus pervium facile pollicem admisisset. Cavum abdominis continuit ichorem flavum, cruore tinctum cum amurca intestinorum contentis simili. Pectoris cavum implebatur sanguine grumoso obscuro. Ambo cordis ventriculi, Venæ majores & sinus tertius cerebri quoque infarciebantur sanguine nigro grumoso.

Cl. Joh. Faber Lynceus in Exposit. Animal. Nov. Hispan. p. m. 475. Cani drachmam *Arsenici* dedit, Antidoti probandæ gratia, confecta ex serpentum pulvere, multum tunc de prædicatæ Antidotus nihil profuit. Canis post plurimas vomitiones mortuus concidit. Aperto abdomine ventriculus amplius admodum apparuit: intus rugæ & vibices atro sanguine subducti. Existimat quod plus pinguia ad virus *arsenici* debellandum profuissent, quam antidotus ex serpentibus parata: Romæ enim juvenem robustum curavit, qui *Risagalli* pulverem in chartula repositum loco cinamomi pulmento inspersit ac comedit, unde tormina & vomitus molestissimos passus est. Medebatur ipsi Philonio Roman. & Mithridatio cum jusculis pinguibus & lacte copiose exhibitis: his feliciter pristinae sanitati restituebatur.

Hist. XIII.

Ex communicatione *Exc. D. D. Joh. Jacobi*
Harderi Basil: & Prof. Publ. Celeber-
rimi d. 22. Febr. 1678.

PUellæ phthiriasi capitis affectæ 12. annor. circiter, *arsenicum* loco coccularum, butyro permixtum, per errorem capiti illinebatur: statim oborti sunt levissimi dolores. Pharmacopœus, cujus famulus ob germanicorum vocabulorum affinitatem delusus loco veneni contra pediculos, dedit mures necans, suadet caput aqua perluendum esse. Verum frustra, imò supervenerunt vigiliæ, totius capitis intumescencia, deliquia, inappetentia, febricula, delirium. Vocatus tardius *Exc. D. D. Engelmann* suavit alexipharmaca, verum & illa frustranea erant, fortè quia seriùs exhibebantur, venenatis atomis jam sanguini permixtis. Sexto die ab inunctione puella mortua est.

Scholia.

I.

A*rsenicum* mineralibus imperfectioribus accensetur; Verum quia nec aurum nec argentum aliudve minerale fixum est, quoniam est creatura sui generis, à Creatore Opt. M. ad universi complementum producta, omniaque obtinet & pertinaciter servat, quæ ei in prima rerum omnium creatione concedita fuerunt, malè videtur imperfectionis alicujus incysari; neque enim chamæpitys, quia non est pinus, ex vegetabilium perfectorum numero ceu fungus, expungitur, aut prunus quia

Oo

non

non est pyrus arbor esse definit. Ludit in mirabili quoque mineralium varietate aeterna sapientia & quodque illorum peculiaribus, & sibi propriis virtutibus dotatur & sui generis substantia existit; quas dum quidam immutare ac contra imperium Omnipotentis Conditoris exaltare conantur, merito temeritatis impiæ poenam luunt & omnium suorum, quandoque etiam alieni æris jactura, se ludibrio exponunt, vixque infamiam declinant. Est quidem factitium atque ex sublimatione cum sale communi crySTALLINI nomen adipiscitur, originem tamen suam debet *sandaracha* & *auripigmento* & quicquid possidet illis maximam partem debet. Hæc sulphuræ naturæ esse experimentis cum *Exc. D. D. Henrico Sæceta* facile comperi: indita tigillo, aut cochleari ignito, primo emittebant fumum album, mox turbidum & subflavum, tandem flammam conceperunt; instar ceræ liquefactæ fluxerunt; cultri laminam obduxerunt dense flores albi, lutei, rubri, iridem quandam referentes: ejus apicem substantiæ ceræ aut vitro colliquato simili immersum obduxerunt seu vitro, seu lapide rubinum referente, quod etiam observavit *Exc. D. Joh. Frideric. Hoffmann. in Glav. Schröderian.* Continuatō igne omne auripigmentum & sandaracha evanuit, relictis in fundo arena & lapillis prorsus insipidis. *Arsenicum* itidem cochleari & tigillo inditum totum evanuit, adeo ut nec vestigium ejus in fundo superesset; laminam cultri floribus albis densis obduxit; & utcunque densissimus fumus confertim exurgeret, nunquam tamen flammam concepit: unde sulphuris expers credidimus ac putavimus, quicquid hujus habuerit in sublimatione cum sale amisisse. An salinum esset hoc experimento inquirere libuit: Frustum *Arsenici* crySTALLINI pondere drachmarum novem cum dimidia, in aquæ fontanæ libris tribus ad consumptionem ferè partis dimidiæ decoxi: antequam ebulliret & postea inter ebulliendum ex illo surgebant bullulæ crebræ: in principio ebullitionis aqua erat subdulcis & adstrictio-

nem:

nem sine morfu in lingua post se relinquebat: continuata ebullitione aqua flavior evasit, acidiuscula cum adstrictione sine morfu aut acrimonia quæ alicujus momenti esset. Frustum exemptum & siccatum pendeat drachmas septem cum dimidia, adeo ut drachmæ duæ in aqua solutæ fuerint, vel exhalarint; mansit quidem sedimentum fursuraceum in fundo vasis illudque flavum, sed paucissimum atque levissimum. Inde conclusi salini aliquid inesse. *D. Joh. Kunkel. in Observ. Chymicis cedro dignis c.3. p.40.* *Arsenicum* sulphureum esse negat, non solum propterea quia nullam flammam concipit, sed præcipuè quia aqua forti solvitur: illud non sine rationibus mercurio adnumerat: Vid. l.c. *Cl. D. Joh. Joachim Becher in supplem. II. Physic. subterr. p.48. §. 104.* & ale quid in *arsenico* agnoscere videtur: §. 161. tamen naturæ saponatæ putat, sc. salinæ & sulphuræ: salinæ, quia in aqua solvitur. Metalla influxu solvit: unde non immerito aqua fortis coagulata vocetur, sulphuræ, quia sulphur olet, flammam concipit & oleo solvitur, quæ tamen protinus de auripigmento intelligenda videntur.

III.

Arsenicum male audit apud Metallurgos & Alchymistas, est ipsis Fulgur, prædo & metallorum sterquilinum: detestantur illud plurimi medici & chirurgi dogmatici, adeo ut facile illo pharmacopolia carere possent: Exstat quidem decoctum quoddam *Arsenicale febris fugum* præsentissimum, cujus descriptionem ab *Exc. D.D. Joh. Rudolfo Burckhardo Prof. Med. Basil. Celeberrimo* obtinui, de quo multo quoque ab *Exc. D.D. Francisco Reinardo Phys. & Senatore Solodurensi* accepi: at nollem illam publici juris fieri, ne imperitis aut temerariis nocendi ansam darem, eoque magis cum tot febrifuga tutiora & efficaciora habeantur. Commendantur pulveres, olea & liquores ex *arsenico* parati contra cancos, ulcera serpentina, fistulas, excrescentias carneas

& similia vitia. Et quamvis norim cancro mammarum liquorem *arsenicalem* illitum & pulverem cancro inguinum inspersum nullam leipothymiam, cordis anxietatem similiaque symptomata excitasse, secus ac *Cl. Fabrit. Hild. Cent. 6. Observ. 79. 80. 81.* observavit, nihilominus tamen vix in his affectibus ad praesidia *arsenicalia* properarem, cum pessima symptomata, tum in sano amuleti vice gestatum, apud *Ampl. & Exc. D. Bernhardum Verzascham*, tum in puella *Hist. 13.* ab *Exc. D. D. Joh. Jacobo Hardero P.P. celeberrimo* communicatâ, foris illitum pepererit. In cancro non graviora quidem symptomata aliquando excitavit, quia copiosus ichor vim illius infregit & caro illa cancrosa densior, virus ulterius serpere prohibuit: at in puella & Mercatore particulae facile à venis resorptae & sanguini permixtae graves tumultus concitarunt. Quid in aliis ulceribus, fistulis, cancrois affectibus *Arsenicum* effecerit, nolo huc omnia congerere: interea me ab illius usu abhorre ingenuè fateor, quantumcunque *Arsenicum* nescio quomodo fixatum deprædicetur. Si caro luxurians, aut prava ex ulceribus pullulans, aut callus in fistulis auferendus, non deerunt alia tutiora, cui mediocriter materia medica perspecta est: & licet in cancrois affectibus rodentia nunquam proficua sint, nec magis quam *arsenicalia* juvent, minus tamen, si omnino unquam exigantur, nocebunt. Parotidem intempestivè exulceratam sordidam & aliquid cancrosi minantem, & fungum in parte interna femoris non procul à genu pugni magnitudine, à carne luxuriante liberavi butyri & nijillitione iteratis vicibus, ulceraque postea feliciter congruis adhibitis cicatrice obduxi. Carnem luxuriantem & callos egregie aufert *Lapis infernalis*, quem *Cl. D. Glaser. in Chymia* describit: plura occurrent apud *Fallop. Oper. T. 2. de Ulcer. c. 13. & de Cauteriis peculiari libello*, ubi inter alia *arsenico* prudenter utendum monet. Istud satis mirari non possum, quòd quidam *Arsenicum* venenum negare audent, cum in parva quantitate brevi tempore sugge-

suggestum enecet non sine lævissimis symptomatibus, nisi maturè evomatur, aut virulentia ejus citissimè retundatur. In Hist. I. Puellus post 54. horam vivere desiit. In Hist. II. III. IV. VI. imprudenter Arsenicum devorantes vix & non nisi post diligentem medicamentorum debitorum usum lethum evitarunt, qua ratione quoque Hist. X. Puellus & Puella mortem effugerunt: Puella vero Hist. VII. quam solius theriacæ usu Parentes rerum medicarum ignari ex mortis faucibus eripere conabantur, horâ quartâ post sumptum venenum mortua est. Canes Hist. XII. post ingestum venenum non diu supervixerunt. Diutius quidem vita Puero Hist. VII. & Puellæ Hist. IX. prorogata fuit, illi ad d. 6. huic ad principium 5. diei: at miserrimè vivebant, perpetuo sc. cum lævissimis symptomatibus confluentes & procul dubio, si cadavera aperta fuissent, partes internæ non minus corruptæ inventæ fuissent, quàm in Puero Hist. I. & fœmina Hist. XI. & in canibus Hist. XII. Puella Hist. VI. Hætica demum anno tertio variis & anomalis febribus exagitata mortua fuit, cujus viscerum uni alterive labes inusta fuit, ut nunquam plenè convalescere potuerit: qualis verò & ubi latuerit, indicare nequeo, cum Historia non integra tradita fuerit. Aliàs novi quendam à clanculum suggesto veneno tabidum, cum pedum tumore oedematoso, fere tanto temporis intervallo excruciatum interiisse: In cujus cadavere circa pylorum carneas excrescentias inveni: Historiam, Deo volente, integram observationibus Anatomicis & Medicis de Ventriculo aliquando publici juris faciam. Cæterum apud Cl. *Amman. Med. Crit. cas. 60.* Arsenicum & *cas. 98.* sandaracham Venena apertè *Alma Fac. Lipsiens. Medic.* pronuntiavit.

III.

Arsenicum intra ventriculum admissum virulentiam suam primùm exserit pungendo, vellicando, irritando, unde vomitus

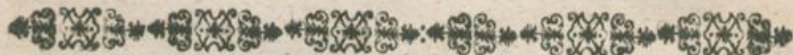
& anxietas cum sudoris frigidi expressione oriuntur ut duabus Puellis Hist. I. Puero Hist. II. duabus Puellis Hist. III. & IV. Puero Hist. VI. Puella Hist. VIII. Puellæ Hist. IX. Puero & Puella Hist. X. evenit. *Cl. D. Kunkelius l. c. p. 43.* *Arsenicum* vomitum per se ciere asserit, nam cani scrupulum dedit, quod vomitum egregie movit, illeque nihil ulterius passus est, quod forte pinguis quoque tribuendum, quibus ipsi postea succurrit: ibidem statuit *Arsenicum* gradu uno in corrodendo inferius mercurio existere, unde facilius quam Mercurius sublimatus è corpore eliminari possit. Cani in Hist. II. De Nuce Vomica, *Arsenici & Auripigmenti* ana scrupulus dimidius cum mica panis in bolum redactus, plane nullas turbas dedit p. 203. superius nec punctula rubra in una areolarum reperta gravioris mali indicia erant, nec vel ob hæc vel ob restantes *arsenici & auripigmenti* particulas mortuus fuisset, nisi insuper nux vomica ingesta fuisset p. 207. Si membranam nerveam ventriculi & intestinorum irritare aut fortius vellicare perrexerit, efficit tormina, ut in puella Hist. IX. cordis palpitationem lepothymias, syncopes, frigus extremorum, ut Hist. II. Hist. VI. Præsidè systematis nervoso ad consensum pellecto superveniunt convulsiones, ut in Hist. VIII. IX. X. in puella XI. in foemina. Si *arsenici* spicula propè ignea perruperint tunicam crustaceam linguæ, apparent aphthæ, ut in puella Hist. I. In ventriculo ulcera, ut in puella Hist. ejusdem, maxime si transeant ad membranam nerveam: si fibrillas nerveas & vasa capillaria adurat, abrumpat, aut nimium siccet, ut sanguinis refluxus: aut affluxus impediatur, superveniunt vomitus & dejectiones nigrae, foetidae, cadaverosae, ingens ardor & sitis, singultus ab erosione vasorum, inflammatione & gangræna aut sphacelo prædictarum partium, quæ consequitur mors violenta, ut evenit puero Hist. I. aliis Hist. VII. VIII. IX. Foemina Hist. XI. Canibus Hist. II. Nullus dubito quin quoque *Arsenici* particula à fermento stomachi & in-

& intestinorum imbibitæ sanguini permisceantur, quæ sympto-
mata plurimum augent ac magis pernicioſa faciunt, dum ſan-
guinem accendunt, ſpiritus depopulantur, ut puellæ Hiſt. XIII.
accidit, cui ſolum caput *Aſenico* butyro permixto illitum fuit:
nam *Aſenicum* omnino aliquid ſalini continet, præterea ad-
modum volatile eſt, unde facile aliqua particulæ ab illo calo-
ris noſtri efficaciam, accedente humore quodam inter medio, ſeu
è cuti excoriata ſtillante ſeu ex poris ejus exſudante abripi ac ſan-
guini reſſuo immiſceri poſſunt: ut mercatori contigit in *Obſerv.*
Exc. D. D. Verzaſche citata. Phænomena quæ in febrī maligna
caſtrenſi populariter graſſante obſervantur, *Nob. D. D. Heinricum*
ſcretam permoverunt, ut ſtatuerit in *libr. de Febr. hac Caſtrenſi*
ſ. l. c. 7. ejus cauſam proximam magnam affinitatem habere cum
aſenico; aſſertum hoc pluribus rationibus l. c. ſtabilivit, & acceſ-
ſione plurimarum obſervationum ulterius in editione latina
quam meditat̃ur probabit.

IV.

Lac in puero Hiſt. II. in duabus puellis Hiſt. III. & IV. &
cum ol. amygd. I. Hiſt. X. in puero & puella & in Juvene Hiſt. XII.
aſenici ſpicula ita obtudit, ut gravius nocere nequierit, quod
theriaca VII. præſtare nequirit: Quod vero duabus puellis
Hiſt. I. profuit id per accidens factum, nam ventriculū cibo
reſertum habuerunt. Infregit quoque ejus vim butyrum cum
Bez. min. Hiſt. VI. Retulit mihi nuper *Excell. D. D. Joh. Antonius*
Bertholinus Taurinensis, Medicus Celf. Reg. Sabaudia & nunc ordi-
narius Illuſtriſſimi & Excellentiſſimi Domini Marchionis de Greſſi
ad Helvetios Legati, venenum quo veneficæ quædā Romanæ
ſub impio pietatis fūco gravem ſtragem ediderunt, & ſub Ale-
xandro VII. diri facinoris meritis poenas luerunt, *Aſenicale*
fuiſſe, quod *Aquetam* appellarint: huic ſimilem eſſe Pariſien-
ſium, in quas nunc merito pari ſeveritate animadvertitur: ad-
didit:

didit aquam hanc præter alios perniciosos effectus primum intensissimam febrim, & vix exstinguibile æstum excitasse, ac compertum casu fuisse ejus præcipuum & prope unicum Alexipharmacum succum citri esse. *Exc. D. D. Verzascha* mercatorem ab Amuleto arsenicali vindicavit inunctione ol. scorpion. *Matthiol.* potione sudorifera ex theriac. dioscord. fracast. & electuario cardiaco, de quibus V. l. c. Memorabile est quod tradit *Cl. D. Kunkel. l. c.* nimirum cuidam tenellæ ætatis contra pediculos suatum fuit linim. ℞. ꝑ. dulcis ʒj. ꝑ. vitæ ʒj. Ung. pomat. ʒj. Pharmacopæus imperitus loco ꝑ. dulcis, permiscuit ꝑ. sublimatum: inde caput valde intumuit cum inflammatione, ut brevi in fontem pereundum fuisset, nisi à Med. Licentiatò intellexisset præsentem antidotum lixivium forte esse: quo cum linteo applicito quoque brevi convaluit, ita tamen ut capilli exciderint. Idem contra *Arsenicum* valere innuit l. c.

CAPUT XXI.

De Mercurio.

Historia I.

CAni d. 16. Dec. 1675. ante primam pomeridianam *Mercurij sublimati* scrupulum dimidium carni involutum exhibui, quem avidè devoravit: paulò post sursum deorsumque purgabatur: vomitu rejecta spumæ & viscida mucosa erant: fæces alvinæ pultaceæ & subflavæ. Alium bolum ex carne objectum citra *mercurij* inquinamentum odorobatur, at tamen degustare noluit. Pedibus & ore ligatis, cane ad latus inclinato, abdomen in latere sinistro incidi, prorupit statim ventriculus admodum inflatus cum intestinorum portione: diu intentus